

Hvordan prioritere folkehelseiltak

Folkehelsekonferansen

Ingrid Hjort, Postdoktor, Institutt for samfunnsøkonomi, BI

Utvalgsmedlem NOU 2025: 8

16. oktober 2025

Fra mandatet

Bakgrunn

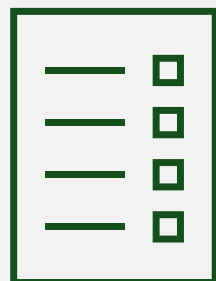
«Det er behov for å utvikle en mer prinsipiell tenkning og mer systematisk vurdering av folkehelsestiltak, ...»

Hovedoppgaver

- «Klargjøre kunnskapsgrunnlaget for prioritering: Foreslå en standard for hva som kan anses som tilstrekkelig beslutningsgrunnlag, ...»

Et samfunnsperspektiv

*A society perspective,
not a health sector perspective*

Nyttevirkninger
Kostnadsvirkninger
Fordelingsvirkninger
Prinsipielle spørsmål

Kilde: Utredningsinstruksen

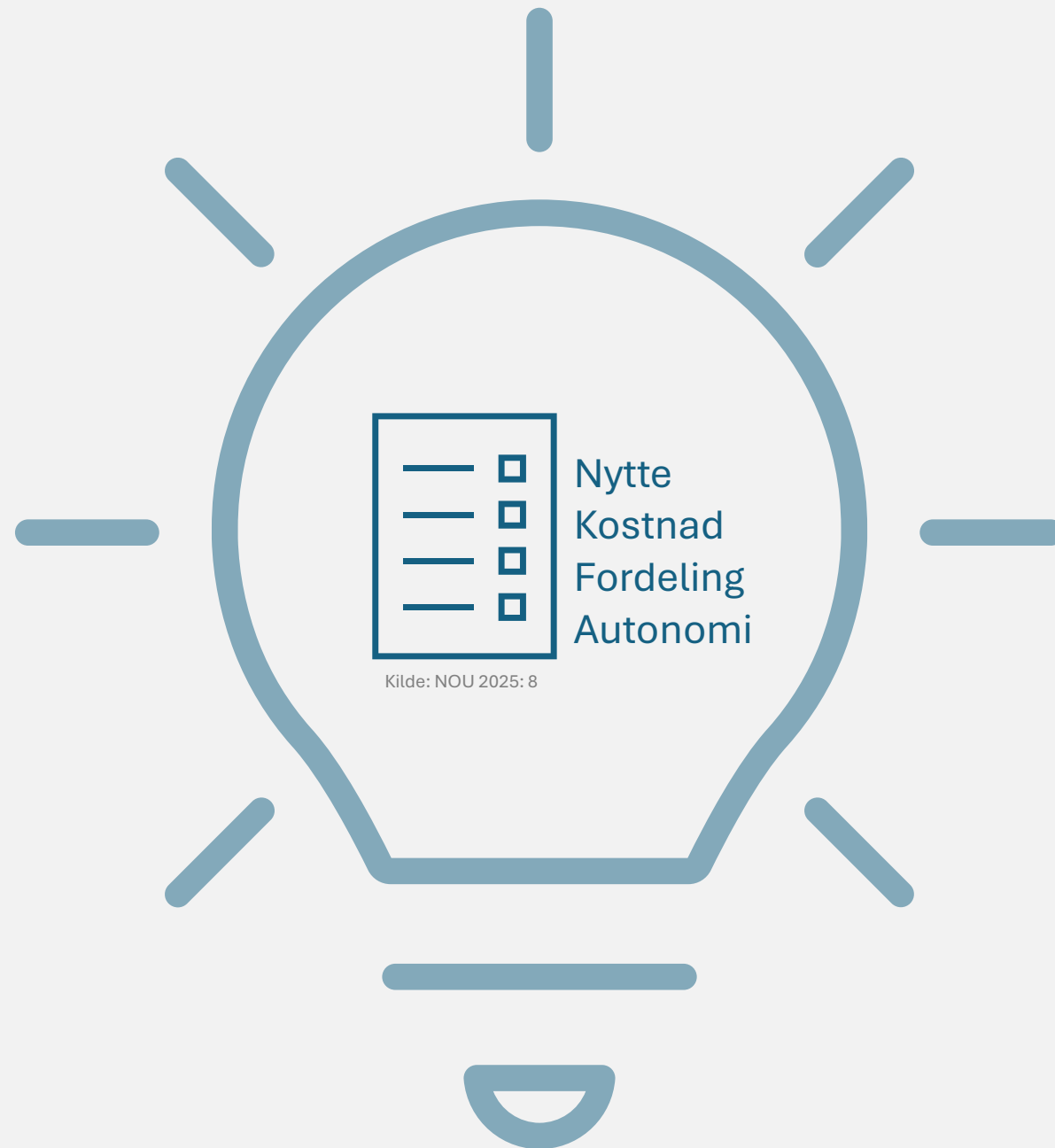
?
?
?
?

Kilde: NOU 2025: 8

Nytte
Ressurs
Alvorlighet

Kilde: Helsetjenesten

Nytte

Tiltakenes effekt på folkehelsen, faktorer som påvirker folkehelsen, og annen samfunnsnytte.

Et tiltaks prioritet øker i tråd med forventet nytte av tiltaket.

Kostnad

Tiltakets ressursbruk og andre samfunnskostnader.

Et tiltaks prioritet øker jo mindre kostnader og ressurser tiltaket krever.

Fordeling

Fordeling av tiltakenes nytte og kostnad mellom ulike grupper.

Et tiltaks prioritet øker i tråd med tiltakets utjevning av sosiale helseforskjeller.

Autonomi

Begrensninger som tiltakene legger på den enkelte.

Et tiltaks prioritet reduseres jo mer begrensende tiltaket er.

Prioritering...

...mellom tiltak utenfor
helse- og omsorgstjenesten

Et samfunnsperspektiv

Prioriteringskriterier for
folkehelsearbeidet:

—	□	Nytte
—	□	Kostnad
—	□	Fordeling
—	□	Autonomi

...mellom tiltak i
helse- og omsorgstjenesten

Et helsetjenesteperspektiv

Prioriteringskriterier for
helse- og omsorgstjenesten:

—	□	Nytte (effekt)
—	□	Ressurs
—	□	Alvorlighet

6 spørsmål som starter en utredning:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
2. Hvilke tiltak er relevante?
3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?
6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

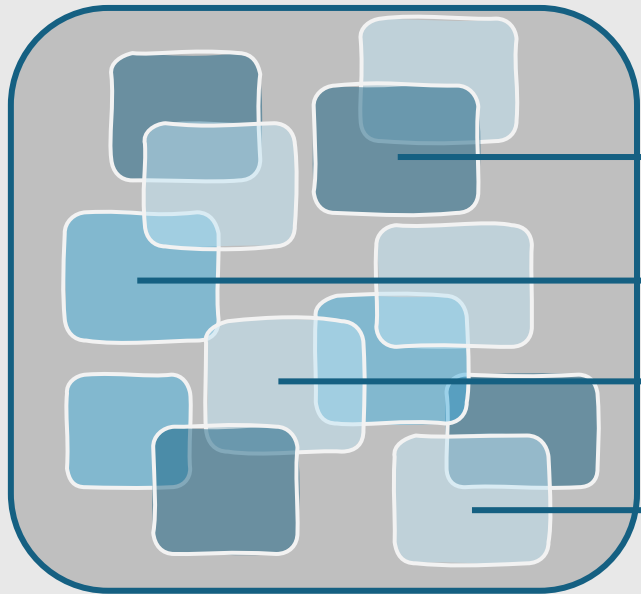

Nytte
Kostnad
Fordeling
Autonomi

Kilde: NOU 2025: 8

Hvordan oppnå kunnskapsbaserte prioriteringer

1.
Kartlegge fakta
årsak, risiko og tilstand

2.
Sortere
utfordringene:

«hva er problemet,
og hva kan/bør vi gjøre noe med?»

A.

B.

C.

D.

3.
Vurdere
tiltak:

Prioritere

Prioritere

Prioritere

Prioritere

Kilde: NOU 2025: 8